EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 12.4.2019
COM(2019) 179 final

# KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

## liikmesriikide erandite kohta vastavalt määrusele (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE**

**liikmesriikide erandite kohta vastavalt määrusele (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004**

## 1. SISSEJUHATUS

### 1.1. Taust

Määrusega (EL) nr 181/2011[1] (edaspidi „määrus“) sätestatakse mitmed bussisõitjate õigused Euroopa Liidus. Seda hakati kohaldama 1. märtsil 2013.

Komisjon esitab käesoleva aruande vastavalt määruse artikli 2 lõikele 6 ja artikli 18 lõikele 2, milles nõutakse, et komisjon esitaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande artikli 2 lõigete 4 ja 5 ning artikli 18 lõike 1 kohaselt tehtud erandite kohta.

### 1.2 Määruse kohaldamisala

Määrust kohaldatakse üldiselt liinivedude suhtes (vedu kindlate vaheaegade järel kindlaks määratud marsruudil, kusjuures sõitjad sisenevad ja väljuvad varem kindlaks määratud peatustes) sõitjate määratlemata kategooriate puhul, kui sõitjate bussi sisenemise või bussist väljumise punkt asub liikmesriigi territooriumil[2].

### 1.3 Määruse sisu

Mis tahes liiki liiniveoga reisivatel sõitjatel on liiniveo sõiduplaanijärgsest pikkusest olenemata järgmised põhiõigused:

1) mittediskrimineerivad veotingimused (eelkõige mittediskrimineerivad tariifid);

2) puudega või piiratud liikumisvõimega isikute juurdepääs transpordile ilma lisakuluta (vedajad võivad keelduda puudega sõitjaid vedamast üksnes juhul, kui nende vedamine on füüsiliselt võimatu sõiduki, bussipeatuse või -jaama infrastruktuuri konstruktsiooni tõttu või kui see rikuks tervisekaitse- ja ohutusnõudeid);

3) miinimumeeskirjad reisiteabe kohta, mida antakse kõikidele sõitjatele enne reisi ja reisi ajal, sealhulgas teave nende õiguste kohta;

4) kaebuste käsitlemise mehhanism, mille vedajad peavad kõikidele sõitjatele kättesaadavaks tegema; ning

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

[2] Peale selle kohaldatakse piiratud arvu sätteid (millest kõige olulisem on hüvitamine ja abi, mida vedajatelt eeldatakse liiklusõnnetuse käigus põhjustatud surma, vigastuse, pagasi kaotsimineku või kahjustamise korral) ka juhuvedude suhtes, kui sõitjaterühm on kliendi või vedaja enda algatusel kokku pandud.

5) igas liikmesriigis jõustamise eest vastutavad sõltumatud siseriiklikud asutused, kellel on volitused määrust jõustada ning vajaduse korral karistusi kohaldada[3].

Sõitjatel on ka järgmised lisaõigused, kui nad reisivad liiniveoga, mille sõiduplaanijärgne pikkus on 250 kilomeetrit või rohkem:

6) piletite (elektroonilised või paberpiletid) või muude veoteenuse kasutamise õigust andvate dokumentide olemasolu;

7) hüvitamine ja abi õnnetuse käigus põhjustatud surma, vigastuse, pagasi kaotsimineku või kahjustamise korral;

8) teave, kui liinivedu tühistatakse või hilineb;

9) õigus pileti koguhinna hüvitamisele või reisi marsruudi muutmisele reisi tühistamise või pikaajalise hilinemise korral;

10) asjakohane abi tühistamise või pikaajalise hilinemise korral (kohaldatav üksnes juhul, kui reisi sõiduplaanijärgne kestus on üle kolme tunni);

11) hüvitis kuni 50 % ulatuses pileti hinnast, kui vedaja ei paku sõitjale valikut pileti hinna hüvitamise ja reisi marsruudi muutmise vahel, kui reis on tühistatud või hilineb pikaajaliselt; ning

12) lisatasuta eriabi puudega või piiratud liikumisvõimega isikutele bussijaamades ja bussides.

## 2. Määruse kohaldamisala erandid[4]

### 2.1 Siseriiklike liinivedude vabastamine määruse kohaldamisalast vastavalt määruse artikli 2 lõikele 4

Liikmesriigid võivad läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel alustel teha mittepõhiõiguste kohaldamisel kuni 28. veebruarini 2017 erandi riigisiseste liinivedude puhul, kui sõiduplaanijärgne vahemaa on vähemalt 250 km. Seda erandit võib pikendada ühe korra kuni neljaks aastaks (lõpp hiljemalt 28. veebruaril 2021).

2013. aastal, mil määrust hakati kohaldama, kohaldas seda laadi erandeid kokku 13 liikmesriiki (Eesti, Horvaatia, Kreeka, Läti, Madalmaad, Portugal, Prantsusmaa, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariik[5], Ungari[6] ja Ühendkuningriik).

[3] Kuna määrus on loetletud määruse (EÜ) nr 2006/2004 (tarbijakaitseseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta) lisas, võivad ELi tarbijakaitsealases koostöös osalevad liikmesriikide ametiasutused teha omavahel koostööd, et uurida ELi bussireisijate õiguste rikkumisi ja kasutada ühiseid täitemeetmeid, et takistada ettevõtjaid kõnealuseid õigusi rikkumast.

[4] Komisjon avaldab liikmesriikide esitatud teabel põhineva erandite ajakohastatud loetelu aadressil: https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf

[5] Tšehhi Vabariik tegi erandeid ainult määruse artiklitest 8, 19 ja 21.

[6] Ungari erandid ei hõlma määruse artiklit 7 ja artikli 16 lõiget 1.

Kõnealust erandit otsustas 2017. aastal uuendada kaheksa liikmesriiki (Eesti, Horvaatia, Läti, Portugal, Slovakkia, Sloveenia, Ungari ja Ühendkuningriik)[7].

### 2.2 Määruse artikli 2 lõike 5 kohane erand liinivedude suhtes, millest oluline osa (sealhulgas vähemalt üks sõiduplaanijärgne peatus) toimub väljaspool ELi

Liikmesriigid võivad lubada erandeid ka kogu määruse kohaldamisest liinivedude suhtes, millest oluline osa (sealhulgas vähemalt üks sõiduplaanijärgne peatus) toimub väljaspool ELi. Kõnealused erandid, mis tuleb teha läbipaistval ja mittediskrimineerival alusel, aegusid 28. veebruaril 2017, kuid neid võib pikendada üks kord kuni neljaks aastaks (lõpp hiljemalt 28. veebruaril 2021).

Seda laadi erandeid kohaldas 2013. aastal kokku 14 liikmesriiki (Austria, Eesti, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Läti, Madalmaad, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Ungari ja Ühendkuningriik).

Kõnealust erandit otsustas 2017. aastal uuendada üheksa liikmesriiki (Eesti, Horvaatia, Kreeka, Läti, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Ungari ja Ühendkuningriik)[8].

### 2.3 Määruse artikli 18 lõike 1 kohane erand regulaarsete liinivedude puhul teatavatest või kõikidest sätetest, mis on seotud puudega või piiratud liikumisvõimega reisijate õigustega

Liikmesriigid võivad riigisisestel liinivedudel teha erandi puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute suhtes kehtivate määruse III peatüki osade või kõikide sätete kohaldamisest, kui nad tagavad, et siseriiklike eeskirjade kohaselt on nimetatud isikute kaitstuse tase vähemalt võrdne käesoleva määrusega sätestatud kaitse tasemega. Liikmesriigid teavitavad sellistest eranditest komisjoni. Komisjon võtab asjakohased meetmed, kui leitakse, et selline erand ei ole kooskõlas nõudega, et puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute kaitse siseriiklike eeskirjade alusel peab olema vähemalt samal tasemel, mis määruses sätestatud.

Määruse artikli 18 lõike 1 alusel ei ole ükski liikmesriik erandeid teinud.

[7] 20. detsembril 2018, mil koostati aruande mustand, kohaldasid erandit samad liikmesriigid.
[8] 20. detsembril 2018, mil koostati aruande mustand, kohaldasid erandit samad liikmesriigid.

## 3. Konsulteerimine erandite üle sidusrühmade ja riiklike täitevasutustega

Enne, kui komisjon esitas Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse (EL) nr 181/2011 kohaldamise kohta,[9] konsulteeriti 2016. aastal sidusrühmadega määruse kohaldamise üle. Sõitjate organisatsioonid[10] kritiseerisid liikmesriike liiga paljude erandite lubamise eest. Nende arvates ei saa ulatusliku erandite kasutamise korral sõitjad oma õigusi täielikult kasutada ning see jätab nad ilma õiguskindlusest (eelkõige seepärast, et sõitjatel on keeruline teada, millised liikmesriigid milliseid erandeid kohaldavad).

Samas aruandes julgustas komisjon liikmesriike, kes lubavad erandeid määrusest, kontrollima enne 28. märtsi 2017, kas viimastele kogemustele tuginedes on vaja neid erandeid jätkata.

2017. aasta septembris korraldas komisjon riiklikes täitevasutustes uuringu, paludes neil selgitada, miks nende liikmesriik otsustas neid erandeid kohaldada või mitte[11].

Liikmesriigid selgitasid oma otsuseid teha erandeid järgmiselt. Tšehhi Vabariik, Ungari ja Madalmaad tegid erandi üksnes riigisisestele liinivedudele, et anda ettevõtjatele rohkem aega määruse kohaldamiseks valmistumisel ja teha vajalikke investeeringuid (nt busside ja taristu ligipääsetavus). Eesti ja Läti tegid sellistele vedudele erandi, kuna määruse täielik kohaldamine riigisiseste liinivedude suhtes oleks ettevõtjatele oluline koormus, mistõttu nad lõpetaksid teatavad veod. Horvaatia tegi erandi riiklike veoettevõtjate taotlusel. Ühendkuningriik tegi kõnealuse erandi kooskõlas üldise valitsuspoliitikaga, millega soovitakse kasutada ära kõik ELi õigusaktidest tehtavad erandid, mis vähendaks ettevõtjate kulusid.

Saksamaa, Eesti, Läti ja Madalmaad selgitasid, et nad on teinud erandid liinivedudele, mille oluline osa on väljaspool Euroopa Liitu, et pidada kolmandate riikidega läbirääkimisi kahepoolsete reisijateveo lepingute üle ja võtta selliste lepingute raames kasutusele samasugused reisijate õigusi käsitlevad artiklid.

## 4. Kokkuvõte

Mitu liikmesriiki tegi määruse kohaldamise esimese nelja aasta jooksul ulatuslikke erandeid, et võimaldada bussiveoettevõtjatel valmistuda määruse kohaldamiseks. 2017. aastal, kui tuli uuesti kaaluda, kas kõnealuste erandite kasutamist peaks jätkama, leidsid mõned neist liikmesriikidest, et bussiveoettevõtjad on valmis määrust täielikult kohaldama ja puudub vajadus eranditega jätkamiseks. Sellest hoolimata on veel kümme liikmesriiki, kes kasutavad kaht või üht neist eranditest.

[9] COM(2016) 619 final
[10] Euroopa Puuetega Inimeste Foorum (EDF) ja Euroopa Sõitjate Föderatsioon (EPF).
[11] http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=2166